

FAN, TA'LIM VA AMALIYOT INTEGRATSIYASI

ISSN: 2181-1776(E) | SJIF 2023: 6.907

¹Oqnazarov To'liq
Jalilovich,

²Boymuratova Mexriniso Eshmuratovna

¹Samarqand viloyati PYMO'MM katta o'qituvchisi
tulqinjalilovich@gmail.com,

²Jomboy tumani 15-umumta'lim maktabi

VIRTUAL TA'LIM MUHITIDA O'QITUVCHILAR KASBIY MALAKASINI OSHIRISHNING DIDAKTIK MODELII

Ushbu maqolada virtual ta'lim muhitida o'qituvchilar kasbiy malakasini oshirishning didaktik modeli yoritilgan.

Kalit so'zlar: malakasini oshirish, axborot ta'lim muhiti, integratsiyalash sharoiti, uzluksiz kasbiy rivojlanish, o'quv faoliyati nazariyasi, oliy ta'lim, ta'limning maqsadlari, metodik tizim, maqsad komponenti, kasbiy va ijodiy yutuqlar.

В данной статье описана дидактическая модель профессионального развития педагогов в виртуальной образовательной среде..

Ключевые слов: профессиональное развитие, информационная образовательная среда, условия интеграции, непрерывное профессиональное развитие, теория образовательной деятельности, высшее образование, цели образования, методическая система, целевой компонент, профессионально-творческие достижения.

This article describes the didactic model of professional development of teachers in the virtual educational environment.

Key words: professional development, information educational environment, integration conditions, continuous professional development, theory of educational activity, higher education, goals of education, methodical system, goal component, professional and creative achievements.

“Psixologik-pedagogik tadqiqotlar tajriba-sinov ishining qayd etuvchi bosqichidan olingan ma'lumotlar asosida o'qituvchilarning kasbiy malakasini oshirish jarayonini rivojlantirish yo'nalishlarini aniqlab olish mumkin. Ularni amalga oshirish

o'qituvchilar malakasini oshirish va qayta tayrlash institutlarida metodik tayyorgarligini modernizatsiya qilish, bosqichlarni integratsiyalashtirish va o'qituvchilarning kasbiy rivojlanish shakllarini kengaytirishni nazarda tutadi. Buni elektron ta'lim va masofaviy o'qitish texnologiyalaridan keng foydalangan holda "Xalq ta'limi xodimlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish markazi" birligida axborot ta'lim muhitini integrallashtirish orqali amalga oshirish mumkin.

"Xalq ta'limi xodimlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish markazi" [4] "bilan axborot ta'lim muhitini integratsiyalashtirish sharoitida o'qituvchilarning uzluksiz kasbiy rivojlanishining metodik tizimini yaratish uchun quyidagi nazariya va konsepsiyalar metodologik asos bo'lib xizmat qiladi:

- o'quv faoliyati nazariyasi (L.S.Vigotskiy, D.B.Elkonin, A.N.Leontyev, S.L.Rubinshteyn, V.V.Davidov va boshqa mutaxassislar): unda ta'limni mundarijaviy jihatdan o'zlashtirishda ta'lim oluvchi shaxsining faolligi muhim sanaladi va shu orqali shaxs har tomonlama rivojlanishining samarali amalga oshirishiga erishiladi;

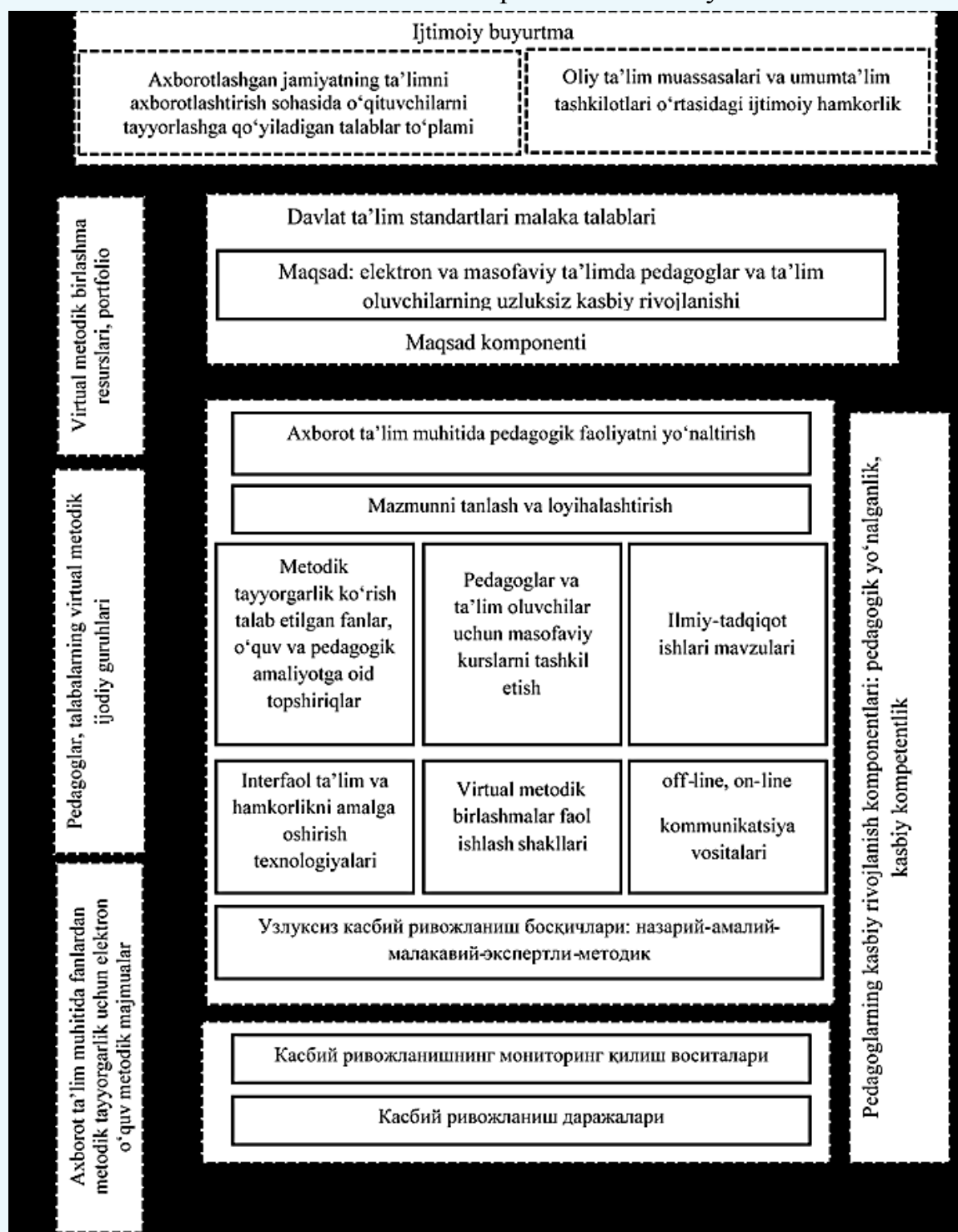
- oliy ta'limda amal qilinadigan umumiy didaktik tamoyillar konsepsiyasi (B.G.Ananyev, S.I.Zinovyev, S.I.Arxangelskiy): unda ilmiylik, nazariya va amaliyot o'rtasidagi bog'liqlik, kasbga tayyorlashda tizimlilik va izchillikni ta'minlash; ta'lim jarayonida talabalarning faolligi, mustaqilligi va ongliligi" [3,151-b;], "ta'lim muassasasida o'quv ishlari bilan bilimni mustaqil holda individual axtarish o'rtasidagi uyg'unlikning mavjudligi, qobiliyat asosida ilmiy bilim olish kabi tamoyillar ustivorlik qiladi.

Strukturaviy (tuzilmaviy) jihatdan o'qituvchilar kasbiy malakasini oshirishning metodologik tizimi o'zaro bir-biri bilan aloqador beshta – ta'limning maqsadlari, o'qitish metodlari, mundarijasi, tashkil etilish shakllari va vositalari kabi komponentdan iborat majmua hisoblanadi" [4]. Shuningdek, ushbu to'plam metodik tizimni amalga oshirish jarayonining bosqichlarining yig'indisi sifatida ham qaraladi hamda bir qator xususiyat ko'rsatkichlari bilan tavsiflanadi. Bu xususiyat ko'rsatkichlariga metodik tizimning mantiqan mufassalligi, maqsadning

muvoqirlashtiriluvchanligi, predmet mundariyasi, tizimning tashkiliy-metodik ta'minlanganligi va jarayon natijalarini baholash tartibi kabi mezonlar kiradi (1-rasm).

1-rasm. Virtual ta'lim muhitida o'qituvchilar kasbiy malakasini oshirishning

didaktik modeli

“Biz mazkur metodik tizimning komponentlariga to‘xtalib o‘tamiz. Maqsad komponentida ta'lim jarayoni axborotlashtirilgan sharoitda o'qituvchilarning kasbiy malakasini oshirishga qaratilgan asosiy maqsadlarni majmuasini ishlab chiqish nazarda tutiladi”[4,371 b;]. “O'qituvchilarning kasbiy malakasini oshirishda asosiy maqsadlar majmuasi bir qator komponentlardan iborat bo'ladi. Ularga quyidagilar kiradi:

-jarayonning aniq mo'ljalga yo'naltirilganligi;
-o'qituvchining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish;
-o'qituvchining kasbiy va ijodiy yutuqlarga erishishi hamda motivatsiyasining rivojlanishiga erishish" [4,155-b;].

O'qituvchini kasbiy malakasini oshirishning aniq mo'ljalga yo'naltirilganligiga erishishda tinglovchi (ya'ni o'qituvchi) shaxsini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Bunda axborot-kommunikatsion texnologiyalarning didaktik imkoniyatlari inobatga olinishi hamda mazkur imkoniyatlardan foydalanish natijalari uchun mas'uliyat tinglovchi zimmasida bo'lishi kabi shartlar bajarilishi talab etiladi.

Kasbiy kompetensiyalarning shakl va mazmun jihatdan turlicha ekanligidan kelib chiqqan holda o'qituvchilar kasbiy malakasini oshirish metodik tizim tarkibidagi maqsadlar sirasiga bu kompetensiyalarning yangilangan ta'lim paradigmalariga muvofiq bo'lishiga erishish (ya'ni kasbiy kompetensiyalar o'qituvchining zamonaviy ta'lim paradigmalari sharoitida samarali faoliyat ko'rsatishini ta'minlashi) lozim.

O'qituvchilarning ijodiy yutuqlari elektron axborot resurslarini ishlab chiqishni, elektron ta'lim texnologiyasi va masofaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanishni, tarmoq ta'lim tashabbuslarini amalga oshirishni, veb-portfolioni rasmiylashtirish va uni qo'llab-quvvatlashni o'z ichiga oladi. Mazkur komponent o'qituvchining mustaqil ta'lim faoliyati davomida VMB (virtual metodik birlashma) vazifalarini hal etishda ishtirok etishi, xususan, ochiq onlayn kurslarda malaka oshirishi, masofaviy forumlar va anjumanlarda qatnashishi, telekommunikativ loyihalarda kasbga oid masalalar muhokamasida faollik ko'rsatishi orqali, shuningdek, o'qituvchining elektron ta'lim resurslari, zamonaviy ta'lim tizimida ko'zda tutilgan (masofali, aralash va shu kabi) shakllarda joriy etilgan o'qitish texnologiyalaridan foydalangan holda o'quv jarayonini olib borishga qiziqishi kabi shaxsiy sifatlarida namoyon bo'ladi.

O'qituvchilarning malakasini oshirishning metodik mazmuniy komponenti "Xalq ta'limi xodimlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish markazi" integrallashgan axborot ta'lim muhiti sharoitida quyidagilarni nazarda tutadi:

- tinglovchilarni metodik nuqtai nazardan tayyorlashni rivojlantirish tarkibiga olib borilayotgan ilmiy-metodik-tadqiqot ishlarining mavzularini virtual metodik birlashma faoliyati doirasiga kiritish;

- tinglovchilar metodik tayyorgarligini rivojlantirish uchun maxsus sikldagi ochiq masofaviy kurslarni, o'qituvchilar uchun elektron ta'lim muammolari bo'yicha, masofaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish kurslarini ishlab chiqish.

Adabiyotlar:

1. Анисимов М.В. Совершенствование компетентности учителя в области информационных и коммуникационных технологий в процессе дистанционного обучения (в системе дополнительного профессионального образования). 13.00.08-«Теория и методика профессионального образования» Дисс. на соиск. ученой степени канд. пед. наук. Чебоксары.2009. -176 с.

2. Бовтенко Марина Анатольевна. Структура и содержание информационно-коммуникационной компетенции преподавателя русского языка как иностранного : автореферат дис. ... доктора педагогических наук :

13.00.02 / Гос. ин-т рус. яз. им. А.С. Пушкина.- Москва, 2006.- 46 с.: ил. РГБ ОД, 9 06-7/3854-3

3.Перепёлкина О.А. Формирование профессиональной компетентности педагогов в условиях реализации национальной инициативы "наша новая школа". Вестник Костромского государственного университета ИМ. Н.А. Некрасова. -2010. - С 310.

4.Федорова, Галина Аркадьевна. Профессиональное развитие педагогов в условиях интегрированной информационно-образовательной среды «школа-педвуз» [Электронный ресурс]: диссертация ... доктора педагогических наук / Г. А. Федорова. — Красноярск : СФУ, 2016. -371 с